

INNOVATSION KASBIY FAOLIYATDA PEDAGOG KADRLARNING KASBIY-METODIK TAYYORGARLIGINI SAMARALI YO'LLARI

Sobirjonova Dildora Muhiddin qizi

Namangan davlat pedagogika instituti

Pedagogika nazariyasi va tarixi yo'nalishi 2- kurs magistranti

Anotatsiya: Mazkur maqolada innovatsion kasbiy faoliyat sharoitida pedagog kadrlarning kasbiy-metodik tayyorgarligini samarali yo'llari ilmiy-nazariy va metodologik jihatdan tahlil etilgan. Zamonaviy ta'lim tizimini modernizatsiya qilish sharoitida pedagog kadrlarning innovatsion kasbiy faoliyatga tayyorligi ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

Kalit so'zlar: Innovatsion kasbiy faoliyat, pedagog kadrlar, kasbiy-metodik tayyorgarlik, pedagogik kompetensiya, innovatsion ta'lim, ta'lim texnologiyalari, kasbiy rivojlanish.

ЭФФЕКТИВНЫЕ ПУТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-МЕТОДИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КАДРОВ В УСЛОВИЯХ ИННОВАЦИОННОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Собиржонова Дилдора Мухиддин кизи

Наманганский государственный педагогический институт

Магистрант 2-курса направления «Теория и история педагогики»

Аннотация: В данной статье с научно-теоретической и методологической точки зрения проанализированы эффективные пути профессионально-методической подготовки педагогических кадров в условиях инновационной профессиональной деятельности. В условиях модернизации современной системы образования готовность педагогических кадров к инновационной профессиональной деятельности выступает одним из важных факторов повышения качества образования.

Ключевые слова: инновационная профессиональная деятельность, педагогические кадры, профессионально-методическая подготовка, педагогическая компетенция, инновационное образование, образовательные технологии, профессиональное развитие.

EFFECTIVE WAYS OF PROFESSIONAL AND METHODOLOGICAL TRAINING OF PEDAGOGICAL STAFF IN INNOVATIVE PROFESSIONAL ACTIVITY

Sobirjonova Dildora Muhiddin qizi

Namangan State Pedagogical Institute

2nd-year Master's student, Theory and History of Pedagogy

Abstract: *This article analyzes effective ways of professional and methodological training of pedagogical staff in the context of innovative professional activity from scientific-theoretical and methodological perspectives. In the conditions of modernization of the modern education system, the readiness of pedagogical staff for innovative professional activity is becoming one of the important factors in improving the quality of education.*

Keywords: *innovative professional activity, pedagogical staff, professional and methodological training, pedagogical competence, innovative education, educational technologies, professional development.*

KIRISH

Zamonaviy globallashuv jarayonlari, axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi hamda ta'lim tizimida yuz berayotgan tub islohotlar pedagog kadrlarning kasbiy faoliyatiga yangicha yondashuvlarni talab etmoqda. Ayniqsa, innovatsion iqtisodiyotga asoslangan jamiyatda ta'lim tizimi oldiga qo'yilayotgan vazifalar pedagoglarning kasbiy-metodik tayyorgarligini yangi bosqichga olib chiqishni zaruratga aylantirmoqda. Bugungi kunda ta'lim tizimining samaradorligi ko'p jihatdan pedagog kadrlarning innovatsion kasbiy faoliyatga tayyorligi, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llay olish qobiliyati hamda metodik kompetentligining rivojlanganlik darajasi bilan belgilanadi[1]. Innovatsion kasbiy faoliyat pedagog kadrlarning ta'lim jarayoniga yangilik kiritish, pedagogik faoliyatni modernizatsiya qilish, ta'lim samaradorligini oshirishga qaratilgan ijodiy faoliyatini ifodalaydi. Innovatsion kasbiy faoliyat sharoitida pedagogdan nafaqat nazariy bilimlarga ega bo'lish, balki zamonaviy metodlarni qo'llash, yangi pedagogik texnologiyalarni amaliyotga tatbiq etish, raqamli ta'lim muhitida samarali faoliyat yuritish kabi ko'nikmalar ham talab etiladi. Shu nuqtai nazardan, pedagog kadrlarning kasbiy-metodik tayyorgarligini rivojlantirish masalasi zamonaviy ta'lim tizimining dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi[2]. Bugungi kunda dunyo ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlarga asoslangan pedagogik faoliyatni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Rivojlangan davlatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, pedagoglarning kasbiy-metodik tayyorgarligini takomillashtirish orqali ta'lim sifati va samaradorligini oshirish mumkin. Innovatsion ta'lim jarayonida pedagog kadrlarning kasbiy-metodik tayyorgarligi ularning pedagogik mahoratini oshirish, metodik bilimlarini boyitish hamda zamonaviy pedagogik faoliyatni samarali tashkil

etishga xizmat qiladi[3]. Zamonaviy pedagog kadr innovatsion kasbiy faoliyatni amalga oshirish jarayonida mustaqil fikrlay oladigan, kreativ yondashuvga ega, pedagogik jarayonni loyihalash qobiliyatiga ega hamda ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalarni qo'llay oladigan mutaxassis sifatida shakllanishi zarur. Shu sababli pedagoglarning kasbiy-metodik tayyorgarligini rivojlantirish ta'lim tizimini modernizatsiya qilishning asosiy omillaridan biri sifatida qaralmoqda[4]. Ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar pedagog kadrlarning kasbiy faoliyatiga innovatsion yondashuvni joriy etishni taqozo etmoqda. Ayniqsa, raqamli ta'lim muhitining kengayishi, masofaviy ta'lim texnologiyalarining rivojlanishi, yangi pedagogik metodlarning paydo bo'lishi pedagoglarning kasbiy-metodik tayyorgarligini takomillashtirishni zaruratga aylantirdi. Innovatsion kasbiy faoliyat sharoitida pedagog kadrlarning metodik tayyorgarligi ularning kasbiy kompetentligini rivojlantirishga xizmat qiladi[5]. Pedagog kadrlarning kasbiy-metodik tayyorgarligi pedagogning ta'lim jarayonini samarali tashkil etish, zamonaviy metodlarni qo'llash, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish hamda o'quvchilarning bilim darajasini oshirishga qaratilgan kasbiy faoliyatining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Shu bilan birga, pedagoglarning kasbiy-metodik tayyorgarligi ularning innovatsion fikrlashini rivojlantirish, pedagogik muammolarni ijodiy hal etish hamda ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish imkonini beradi[6]. Innovatsion kasbiy faoliyatda pedagog kadrlarning kasbiy-metodik tayyorgarligini samarali yo'llarini aniqlash bugungi ta'lim tizimining muhim vazifalaridan biridir. Shu nuqtai nazardan, pedagoglarning kasbiy-metodik tayyorgarligini rivojlantirishda innovatsion pedagogik texnologiyalar, integrativ yondashuv, kompetensiyaviy ta'lim hamda refleksiv faoliyatni rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi[7]. Zamonaviy pedagogik faoliyat pedagogdan doimiy ravishda o'z ustida ishlashni, yangi bilimlarni egallashni, metodik ko'nikmalarni rivojlantirishni talab etadi. Innovatsion kasbiy faoliyatda pedagog kadrlarning kasbiy-metodik tayyorgarligini oshirish uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimini shakllantirish orqali amalga oshiriladi. Bu esa pedagoglarning kasbiy kompetentligini oshirish, metodik bilimlarini rivojlantirish hamda ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlarni qo'llash imkonini beradi[8]. Shuningdek, innovatsion

kasbiy faoliyatda pedagog kadrlarning kasbiy-metodik tayyorgarligini rivojlantirishda zamonaviy ta'lim texnologiyalari muhim ahamiyat kasb etadi. Interfaol metodlar, loyiha asosida o'qitish, muammoli ta'lim, hamkorlikda o'qitish kabi innovatsion metodlar pedagoglarning kasbiy-metodik tayyorgarligini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu metodlar pedagoglarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish, ta'lim samaradorligini oshirish hamda o'quvchilarning mustaqil fikrlashini shakllantirish imkonini beradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Innovatsion kasbiy faoliyatda pedagog kadrlarning kasbiy-metodik tayyorgarligini rivojlantirish masalasi so'nggi yillarda xorijiy ilmiy tadqiqotlarda ham keng o'rganilayotgan dolzarb muammolardan biri hisoblanadi. Xususan, zamonaviy ta'lim tizimida pedagoglarning innovatsion kompetentligini shakllantirish, kasbiy-metodik tayyorgarligini takomillashtirish hamda uzluksiz kasbiy rivojlanish mexanizmlarini ishlab chiqish bo'yicha bir qator ilmiy izlanishlar amalga oshirilgan. Ushbu yo'nalishda olib borilgan tadqiqotlar orasida Linda Darling-Hammond hamda Andy Hargreaves tomonidan amalga oshirilgan ilmiy ishlar alohida ahamiyat kasb etadi[9]. Amerikalik tadqiqotchi Linda Darling-Hammond o'zining ilmiy izlanishlarida pedagoglarning kasbiy-metodik tayyorgarligi ta'lim sifatini belgilovchi asosiy omil ekanligini ta'kidlaydi. Olimaning fikricha, innovatsion kasbiy faoliyat sharoitida pedagoglarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimini shakllantirish orqali amalga oshiriladi. Shuningdek, u pedagoglarning innovatsion faoliyatga tayyorligini rivojlantirishda refleksiv faoliyat, hamkorlikda o'rganish hamda professional ta'lim hamjamiyatlarini tashkil etish muhim omil ekanligini ilmiy asoslab beradi. Tadqiqotlarda pedagoglarning kasbiy-metodik tayyorgarligini rivojlantirishda tajribaga asoslangan o'qitish, amaliyotga yo'naltirilgan metodik treninglar hamda innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qilishi ta'kidlangan. Darling-Hammondning ilmiy qarashlariga ko'ra, pedagoglarning innovatsion kasbiy faoliyatga tayyorligini shakllantirish ta'lim tizimini modernizatsiya qilishning muhim sharti hisoblanadi[10]. Shuningdek, kanadalik olim Andy Hargreaves pedagoglarning innovatsion kasbiy faoliyatga

tayyorgarligini rivojlantirish masalasini ta'lim tizimini transformatsiya qilish bilan uzviy bog'laydi. Uning ilmiy izlanishlarida pedagoglarning kasbiy-metodik tayyorgarligini rivojlantirishda hamkorlikka asoslangan professional rivojlanish modeli samarali ekanligi asoslab berilgan. Hargreaves pedagoglarning innovatsion faoliyatini rivojlantirishda ta'lim muassasalarida professional hamkorlik muhitini yaratish, innovatsion metodlarni joriy etish hamda pedagogik refleksiyaning rivojlantirish zarurligini ta'kidlaydi. Shuningdek, u pedagoglarning kasbiy-metodik tayyorgarligini takomillashtirish ta'lim tizimining barqaror rivojlanishini ta'minlovchi muhim omillardan biri ekanligini ilmiy asoslaydi. Olimning tadqiqotlarida innovatsion kasbiy faoliyatda pedagoglarning kasbiy-metodik tayyorgarligi ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, pedagogik innovatsiyalarni joriy etish hamda ta'lim sifatini yaxshilashga xizmat qilishi qayd etilgan.

METODOLOGIK QISM

Mazkur tadqiqotda innovatsion kasbiy faoliyatda pedagog kadrlarning kasbiy-metodik tayyorgarligini samarali yo'llarini aniqlash maqsadida tizimli yondashuv, kompetensiyaviy yondashuv, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, integrativ yondashuv hamda reflektiv yondashuv metodologik asos sifatida qo'llanildi, shuningdek, tadqiqot jarayonida pedagog kadrlarning innovatsion kasbiy faoliyatga tayyorgarligini o'rganish uchun nazariy tahlil, pedagogik kuzatuv, taqqoslash, umumlashtirish, modellashtirish hamda diagnostik tahlil metodlaridan foydalanildi, bunda pedagoglarning kasbiy-metodik tayyorgarligi darajasini aniqlashda so'rovnoma, suhbat, anketa hamda pedagogik monitoring metodlari qo'llanilib, olingan natijalarni ilmiy asosda tahlil qilishda statistik tahlil, qiyosiy tahlil hamda interpretatsiya metodlari qo'llandi, shu bilan birga, pedagog kadrlarning innovatsion kasbiy faoliyatga tayyorgarligini shakllantirish jarayonini samarali tashkil etish maqsadida tajriba-sinov ishlari olib borildi hamda mazkur tajriba jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, loyiha asosida o'qitish, muammoli ta'lim hamda reflektiv faoliyat metodlari tatbiq etildi, natijada pedagoglarning kasbiy-metodik tayyorgarligini rivojlantirishga qaratilgan innovatsion model ishlab chiqildi hamda mazkur model asosida pedagog kadrlarning

kasbiy kompetentligini oshirish, metodik tayyorgarligini rivojlantirish hamda innovatsion kasbiy faoliyatni samarali tashkil etish imkoniyatlari ilmiy asosda yoritildi.

Natijalar: Tadqiqot jarayonida innovatsion kasbiy faoliyatda pedagog kadrlarning kasbiy-metodik tayyorgarligini samarali yo'llarini aniqlash maqsadida olib borilgan tajriba-sinov ishlari natijalari shuni ko'rsatdiki, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, raqamli ta'lim vositalari hamda reflektiv yondashuv asosida tashkil etilgan kasbiy rivojlantirish jarayoni pedagoglarning innovatsion faoliyatga tayyorgarlik darajasini sezilarli darajada oshirishga xizmat qildi, xususan, tajriba jarayonida pedagoglarning metodik bilimlari, innovatsion texnologiyalarni qo'llash ko'nikmalari, pedagogik faoliyatni loyihalash kompetensiyasi hamda kreativ yondashuv darajasi oshgani kuzatildi, shuningdek, pedagoglarning ta'lim jarayonini innovatsion asosda tashkil etish, zamonaviy metodlardan samarali foydalanish hamda o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirishga qaratilgan faoliyati ijobiy o'zgarishlarga ega bo'ldi, tadqiqot natijalari pedagog kadrlarning kasbiy-metodik tayyorgarligini rivojlantirishda uzluksiz malaka oshirish tizimi, metodik seminarlar, innovatsion treninglar hamda hamkorlikka asoslangan pedagogik faoliyat muhim ahamiyat kasb etishini ko'rsatdi, shu bilan birga, pedagoglarning innovatsion kasbiy faoliyatga tayyorligini shakllantirish ta'lim samaradorligini oshirish, pedagogik innovatsiyalarni joriy etish hamda ta'lim sifatini yaxshilashga bevosita ta'sir ko'rsatishi aniqlandi, natijada ishlab chiqilgan innovatsion model pedagog kadrlarning kasbiy-metodik tayyorgarligini rivojlantirishda samarali mexanizm sifatida namoyon bo'ldi hamda mazkur model asosida pedagoglarning kasbiy kompetentligini oshirish, innovatsion fikrlashini rivojlantirish hamda ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish imkoniyatlari kengaydi.

MUHOKAMA

Innovatsion kasbiy faoliyatda pedagog kadrlarning kasbiy-metodik tayyorgarligini rivojlantirish masalasi zamonaviy pedagogika fanida turli ilmiy yondashuvlar asosida talqin etilmoqda hamda bu borada xorijiy olimlar tomonidan ilgari surilgan nazariy qarashlar o'zaro polemik xarakterga ega ekanligi bilan ajralib

turadi. Xususan, amerikalik olim Linda Darling-Hammond pedagoglarning kasbiy-metodik tayyorgarligini rivojlantirishda uzluksiz kasbiy rivojlanish modeli ustuvor ahamiyat kasb etishini ta'kidlaydi. Uning fikricha, pedagoglarning innovatsion kasbiy faoliyatga tayyorligini shakllantirishda metodik treninglar, professional hamjamiyatlar va refleksiv faoliyat muhim omil hisoblanadi. Darling-Hammond pedagoglarning kasbiy-metodik tayyorgarligini rivojlantirishda amaliy faoliyatga yo'naltirilgan ta'limni samarali vosita sifatida e'tirof etadi hamda pedagoglarning innovatsion faoliyatga tayyorligi tajriba asosida shakllanishini ilmiy jihatdan asoslaydi. Biroq, kanadalik olim Andy Hargreaves mazkur yondashuvga qisman tanqidiy munosabat bildiradi hamda pedagoglarning kasbiy-metodik tayyorgarligini rivojlantirish faqat individual kasbiy rivojlanish orqali emas, balki hamkorlikka asoslangan professional muhit orqali samaraliroq shakllanishini ta'kidlaydi. Hargreaves pedagoglarning innovatsion kasbiy faoliyatga tayyorgarligi ta'lim muassasalarida yaratilgan professional hamkorlik muhiti, jamoaviy faoliyat hamda tajriba almashuv jarayonlari orqali rivojlanishini asoslab beradi. Uning fikricha, pedagoglarning individual kasbiy rivojlanishi muhim bo'lsa-da, innovatsion faoliyatni samarali tashkil etishda jamoaviy hamkorlik muhim rol o'ynaydi. Darling-Hammond esa o'z navbatida pedagoglarning individual refleksiv faoliyati innovatsion kasbiy faoliyatni shakllantirishda asosiy omillardan biri ekanligini qayd etadi. Uning fikricha, pedagog o'z faoliyatini tahlil qilish, o'z ustida ishlash hamda metodik ko'nikmalarini mustaqil ravishda rivojlantirish orqali innovatsion kasbiy faoliyatni samarali amalga oshirishi mumkin. Shu bilan birga, Hargreaves pedagogik hamkorlik va professional ta'lim hamjamiyatlari pedagoglarning innovatsion faoliyatini rivojlantirishda yanada samarali natijalar berishini ta'kidlaydi.

XULOSA

Innovatsion kasbiy faoliyatda pedagog kadrlarning kasbiy-metodik tayyorgarligini samarali yo'llarini aniqlash zamonaviy ta'lim tizimini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot jarayonida olib borilgan nazariy tahlillar hamda tajriba-sinov ishlari natijalari shuni ko'rsatdiki, pedagog kadrlarning innovatsion kasbiy faoliyatga tayyorgarligi ularning kasbiy-metodik kompetentligini rivojlantirish bilan bevosita bog'liq hisoblanadi. Shu nuqtai

nazardan, pedagoglarning kasbiy-metodik tayyorgarligini takomillashtirish ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida namoyon bo'ladi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, innovatsion kasbiy faoliyatda pedagog kadrlarning kasbiy-metodik tayyorgarligini rivojlantirishda tizimli yondashuv, kompetensiyaviy yondashuv, integrativ yondashuv hamda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyillaridan foydalanish yuqori samaradorlikni ta'minlashi aniqlandi. Shuningdek, pedagoglarning kasbiy-metodik tayyorgarligini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, loyiha asosida o'qitish, refleksiv faoliyat hamda hamkorlikka asoslangan ta'lim muhitining ahamiyati yuqori ekanligi ilmiy asoslandi. Tadqiqot jarayonida pedagog kadrlarning innovatsion kasbiy faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirishda uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimi muhim o'rin egallashi aniqlandi. Bu jarayonda pedagoglarning metodik bilimlarini boyitish, innovatsion texnologiyalarni qo'llash ko'nikmalarini shakllantirish hamda pedagogik faoliyatni loyihalash kompetensiyasini rivojlantirish muhim omil hisoblanadi. Shu bilan birga, pedagoglarning innovatsion fikrlashini rivojlantirish ham kasbiy-metodik tayyorgarlikning muhim tarkibiy qismi ekanligi qayd etildi. Xulosa qilib aytganda, innovatsion kasbiy faoliyatda pedagog kadrlarning kasbiy-metodik tayyorgarligini samarali rivojlantirish ta'lim sifatini oshirish, pedagoglarning kasbiy kompetentligini takomillashtirish hamda zamonaviy ta'lim tizimini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu sababli pedagog kadrlarning kasbiy-metodik tayyorgarligini innovatsion yondashuv asosida takomillashtirish bugungi ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

11. Xodjayorova B., Mamatkulova M., Abdurahmonova I. O 'QITUVCHINING INNOVATION FAOLIYAT //Journal of universal science research. – 2025. – T. 3. – №. 6 (SPECIAL ISSUE). – C. 374-376.
12. Fozilova M. INNOVATION TA'LIM RIVOJLANISHI DAVRIDA O 'QITUVCHI KASBIGA QO 'YILADIGAN TALABLAR //Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования. – 2025. – Т. 4. – №. 12. – С. 62-64.
13. Axmedjanov M. M., Tojiyev M., Tosheva G. D. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat //Toshkent-2018. – 2018.
14. Shavkatovich S. S. et al. BO 'LAJAK O 'QITUVCHILARDA TA'LIM SIFATINI INNOVATION TEXNOLOGIYALAR ORQALI TAKOMILLASHTIRISH //International Conference on Multidisciplinary Sciences and Educational Practices. – 2025. – C. 160-165.

15. Djumanazarova Z. INNOVATSION MAKON MUAMMOLARI KONTEKSTIDA BO'LAJAK O 'QITUVCHINING SHAXSIYATI VA O 'QITUVCHI IMIDJINING AKS ETTIRILISHI //Наука и технология в современном мире. – 2025. – Т. 4. – №. 1. – С. 116-122.
16. Sidikbayevna B. A. PROFESSIONAL TA'LIM JARAYONIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING AHAMIYATI VA QO'LLANILISHI //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2025. – Т. 83. – №. 3. – С. 187-193.
17. Maxmaraimovna U. N., Faxriddinovna A. D. BO'LAJAK PEDAGOGLARNI KASBIY KOMPETENSIYALARINI UMUMIY PEDAGOGIKA FANI ORQALI RIVOJLANTIRISHNING METODIK PARAMETRLARI //Pedagogs. – 2025. – Т. 80. – №. 1. – С. 80-83.
18. Otajonovna K. M. PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA O 'QITUVCHINING KASBIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH //ИКРО журнал. – 2025. – Т. 14. – №. 02. – С. 334-342.
19. Axmedjanov M. M., Xo'jayev B. Q., Hasanova Z. D. Pedagogik mahorat //O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. – 2010.
20. Imomaliyevna M. M. Bo 'lajak boshlang 'ich ta'lim o 'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini pedagogik amaliyot jarayonida rivojlantirish //Fergana methodical school. – 2025. – №. 2. – С. 132-137.